

Борисова – Ярига Аліна Миколаївна,
аспірант кафедри публічного управління і
міжнародної економіки Миколаївського
національного аграрного університету,
м. Миколаїв, Україна
ORCID <https://orcid.org/0000-0002-0727-5889>

ФОРМУВАННЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ РЕГІОНУ

Туристична галузь інтегрує в собі як високотехнологічні, так і соціально-психологічні аспекти діяльності, що формує високий рівень вимог до системи підготовки кадрів. Узагальнення накопиченого теоретичного та практичного досвіду свідчить, що багато актуальних питань розвитку системи підготовки кадрів для індустрії туризму не знайшли належного наукового відображення.

Заважає розвитку якості освіти й недостатня сформованість ринку освітніх послуг; брак механізмів орієнтації на потреби суспільства; недостатність науково-інформаційного й кадрового забезпечення вищої професійної освіти та її інноваційної бази. Тому актуальним залишається питання адаптації світового досвіду підготовки фахівців туристичної галузі до умов освітньої системи України.

Мета: охарактеризувати наявні можливості для підготовки кадрів для туристичної галузі регіону.

У дослідженні використано сукупність різноманітних методів: статистичних, формально-логічних, економічно-математичних, програмно-цільових та інших.

Основою стабільного довгострокового розвитку України є ефективне використання кадрового потенціалу та вдосконалення механізму управління ним з метою економічного зростання та адаптації суспільства до світових глобальних змін. Кадровий потенціал є основним стратегічним ресурсом і чинником економічного розвитку регіонів, що визначає ефективність використання виробничого, фінансового й природного капіталу і безпосередньо впливає на темп та якість економічного росту.

Шляхи реформування вищої освіти, спрямовані на перетворення освіти у важливий ресурс особистісного та суспільного розвитку, який забезпечить державу високопрофесійними конкурентоспроможними фахівцями з метою розбудови міцної демократичної держави.

Розвитку якості освіти заважає недостатня сформованість ринку освітніх послуг; брак механізмів орієнтації на потреби суспільства; недостатність науково-інформаційного й кадрового забезпечення вищої професійної освіти та її інноваційної бази. Вирішенню виділених проблем може сприяти адаптація досвіду успішної підготовки фахівців туристичної галузі зарубіжних країн до умов освітньої системи України.

Головне завдання освітньої політики у сфері туризму на сучасному етапі – це досягнення сучасної якості освіти, її відповідності актуальним потребам особистості, суспільства, держави з урахуванням міжнародних стандартів [1, с. 91].

Освітні реформи і модернізація освіти повинні не лише декларуватися, а й реалізуватися як загальнонаціональне завдання, масштабна програма для країни, що проводиться за умови ефективного співробітництва всього суспільства і держави. Це важлива передумова досягнення нової якості освіти, що відповідає сучасним запитам кожного громадянина та цілого суспільства.

Для підготовки кадрів для туристичної галузі Миколаївщини варто запровадити у практику наступні заходи:

Організація курсів та тренінгів, метою яких є знайомство здобувачів вищої освіти та молодих спеціалістів з кращими технологіями в галузі туризму. Це допоможе підготувати кадри з необхідними знаннями та навичками для розвитку туристичної галузі. Основними етапами організації є: визначення мети та цілей курсу або тренінгу; вибір тематики та формату проведення; визначення аудиторії та обсягу групи; пошук викладачів або тренерів, які мають достатній досвід та знання для проведення курсу або тренінгу; розробка програми курсу; визначення місця та часу проведення; реклама та просування курсу або тренінгу серед цільової аудиторії; реєстрація учасників та збір оплати за участь; проведення курсу; оцінка результатів та підготовка звіту.

У процесі організації курсу або тренінгу важливо враховувати потреби та очікування учасників, забезпечити якісну підготовку викладачів та тренерів, а також забезпечити належний рівень комунікації та взаємодії між учасниками.

Співпраця туристичних компаній з закладами вищої освіти. Цей напрям полягає в тому, щоб укладати договори про співпрацю з закладами вищої освіти, що надають освіту з туризму, що допоможе залучити здобувачів вищої освіти до роботи у галузі та покращити якість підготовки фахівців.

Організація стажувань та практик, метою якої є залучення здобувачів вищої освіти та молодих фахівців з туризму до роботи у кращих компаніях, що допоможе їм отримати практичні навички та досвід роботи у галузі, а також забезпечує підприємствам можливість ознайомитися з потенційними працівниками.

Рекрутинг та підбір персоналу. Метою є проведення рекрутингу осіб з необхідними знаннями та навичками для роботи у туристичній галузі, що допоможе залучати найкращих спеціалістів до розвитку галузі.

Моніторинг розвитку кар'єри працівників. Основною метою якого є забезпечення можливості для подальшого розвитку та професійного зростання фахівців.

Проаналізувавши пропозиції закладів вищої освіти Миколаївської області, що здійснюють підготовку фахівців за спеціальністю 242 «Туризм і рекреація» для туристичної галузі регіону, ми виявили тільки два заклади – Миколаївський національний аграрний університет та Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика.

Миколаївський національний аграрний університет – це провідний заклад вищої освіти Півдня України. В університеті можна здобути знання зі спеціальності 242 «Туризм і рекреація», а саме менеджер з туризму. Університет надає можливість поїхати на закордонну практику, ознайомитися з культурою і традиціями країни, удосконалити свою іноземну мову. Менеджер з туризму повинен знати іноземну мову, географію, кліматичні, культурні, соціально-економічні та інші особливості відвідуваних туристами країн, бути обізнаним у правилах паспортно-візових служб. І особливу увагу приділяти спілкуванню із клієнтами.[2]

Спеціальність 242 «Туризм і рекреація» – це галузь знань, що вивчає принципи та організацію туристичної діяльності, включаючи аналіз туристичного ринку, планування та розробку туристичних маршрутів та продуктів, організацію інформаційної підтримки для туристів, оцінку економічного впливу туризму на регіон, здійснення маркетингових досліджень та просування туристичних продуктів.

Здобувачі вищої освіти спеціальності «Туризм і рекреація» отримують знання та практичні навички, що дозволяють їм працювати у різних сферах туризму, включаючи туристичні агентства, готелі та курорти, транспортні компанії, місцеві влади, культурно-розважальні заклади та інші організації, пов'язані з туризмом. Основні навички, які розвивають здобувають на спеціальності «Туризм і рекреація», включають:

- аналіз туристичного ринку та його тенденцій;
- планування та розробка туристичних маршрутів та продуктів;
- організація та координація туристичних подій та заходів;
- розробка та виконання маркетингових стратегій та планів;
- здійснення інформаційної підтримки для туристів;
- оцінка економічного впливу туризму на регіон;
- управління персоналом у туристичній галузі.

Крім того, здобувачі вищої освіти спеціальності «Туризм і рекреація» повинні мати добрі знання з географії, історії, культури та мовних навичок.

Метою освітньо-професійної програми «Туризм» – формування загальних та фахових компетентностей для успішного здійснення професійної діяльності у сфері рекреації і туризму. Акцент освітньо-професійної програми «Туризм» спрямований на формування у здобувачів вищої освіти фахових компетентностей щодо вміння планувати, організовувати та забезпечувати якісне обслуговування клієнтів у процесі надання й реалізації туристичного продукту.

Під час розроблення освітньої програми враховано сучасні тенденції розвитку сфери туризму, зокрема, регіональні потреби. Випускник освітнього ступеню «молодший бакалавр» за спеціальністю 242 «Туризм і рекреація» здатний виконувати професійні види робіт та обіймати посади фахівців, посадові обов'язки яких вимагають володіння компетентностями за фахом відповідно до Національного класифікатора України «Класифікатор професій ДК 003:2010»: екскурсовод (3414); інструктор оздоровчо-спортивного туризму (за видами туризму) (3414); організатор подорожей (екскурсій) (3414); фахівець з готельного обслуговування (3414); організатор туристичної і готельної діяльності (3414); фахівець з розвитку сільського туризму (3414); фахівець з туристичного обслуговування (3414); фахівець із організації дозвілля (3414); фахівець із спеціалізованого обслуговування (3414); фахівець із туристичної безпеки (3414); фахівець із конференц-сервісу (3414).

Особливістю освітньої програми є надання системи професійних знань та практичних навичок у сфері туризму на початковому рівні (короткий цикл) вищої освіти. Формує фахівців для потреб регіону з креативним мисленням, здатних застосовувати не лише існуючі на практиці знання, уміння й навички, а й приймати оригінальні та нестандартні рішення у ситуаціях, що виникають у професійній діяльності. Поряд із цим, до особливостей ОПП відносяться:

- підготовка фахівців для сфери зеленого, екологічного та активного туризму;
- розвиток у здобувачів навичок з організації туристичної діяльності та особливостей обслуговування туристів в умовах виробництва: базах практик та структурному підрозділі університету (Навчально-науково-практичний центр).

Професійна практика – заключна ланка практичної підготовки. Проводиться в індивідуальному порядку на базі конкретного господарства або підприємства. Метою цієї практики є оволодіння професійним досвідом та готовність випускника до самостійної трудової діяльності, збір матеріалів для написання дипломної або магістерської роботи.

Міжнародний класичний університет імені П. Орлика – це комплекс недержавних навчальних закладів, існуючих в Україні з 1996 року. Комплекс Міжнародного класичного університету – це комфортні можливості отримання освіти від дитячого садка, школи, мережі робітничих професій, курсової підготовки до коледжу і університетів в Україні і Євросоюзі. Денна та заочна форма здобуття освіти, використання елементів дистанційної

підготовки, створення навчальних груп, що працюють у вихідні дні, мережа інформаційних центрів у населених пунктах півдня України, дозволяють найбільш гармонійно поєднати навчання з роботою, пізнати професію, поєднати наукову і бізнес-практики.

Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика готує фахівців за освітнім ступенем «Бакалавр»: спеціальність «Туризм» та за освітньо-науковим ступенем «Магістр».

Навчальним планом передбачене поглиблене вивчення фахових дисциплін, та іноземної мови. Забезпечується також і безперервна комп'ютерна підготовка, що дає можливість майбутнім спеціалістам орієнтуватися в інформаційному просторі.

Широко використовуються активні форми навчання, такі, як проблемні лекції, ситуаційні семінари, рольові ігри, виконання індивідуальних завдань практичного напрямку, тренінги.

Окрема уваги приділяється практичній підготовці майбутніх фахівців. На факультеті використовуються елементи дуальної освіти. Завдяки постійній роботі по розширенню міжнародної співпраці, здобувачі вищої освіти мають змогу проходити стажування за кордоном, приймати участь в програмі одночасного навчання в МКУ ім. П.Орлика та в європейських закладах вищої освіти.

Освітня програма підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 242 «Туризм і рекреація» розроблена на базі Стандарту вищої освіти за спеціальністю 242 «Туризм і рекреація» галузі знань 24 «Сфера обслуговування» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти [3]

Висновки. Формування кадрового потенціалу у туристичній галузі Миколаївщини є ключовим аспектом для розвитку туризму в регіоні. Виділені в результаті дослідження заходи та їх напрями реалізації сприятимуть підвищенню кваліфікації, навичок та зацікавленості фахівців та здобувачів освіти у туристичній галузі. Важливо залучати молодь, створюючи умови для їхнього професійного зростання. Розвиток кадрового потенціалу сприятиме підвищенню якості обслуговування туристів, розширенню туристичної інфраструктури та загальному позитивному іміджу Миколаївщини як туристичного напрямку.

Список використаних джерел:

1. Кремень В. Г. Синергетика в освіті: контекст людиноцентризму : Монограф. Київ: Педагогічна думка, 2012. 368 с. с.91

2. Сайт Миколаївського національного аграрного університету URL: <https://www.mnau.edu.ua/org-navch-proz/> (дата звернення 28.02.2024)

3 Сайт Міжнародного класичного університету ім. П.Орлика URL: <https://mku.edu.ua/kafedra-gotelno-restorannoyi-spravy-ta-turyzmu/>